

Analyzing the professional qualifications and teaching competencies of student teachers in theology education at Farhangian University Hajar Ashuri Nalkyashri ¹, Tayebbeh Tajari ^{*2}, Masoumeh Bayat ³, Shadmehr Pakzad ⁴ 1. Department of Islamic Education, Farhangian University, Tehran, Iran. 2. Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran. 3. Department of Islamic Education, Farhangian University, Tehran, Iran. 4. B.A. in Educational Sciences, Farhangian University, Gorgan, Iran.	
Citation(APA): Ashuri Nalkyashri, H., Tajari, T., Bayat, M., & Pakzad., S. (2025). Analyzing the professional qualifications and teaching competencies of student teachers in theology education at Farhangian University. <i>The Journal of Research and Innovation in Primary Education</i>, 8(1), 1-16. https://doi.org/10	 https://doi.org/

ARTICLE INFO

Keywords:

Farhangian University;
Professional Qualifications;
Teacher Competencies;
Theological education; Teacher Education; Teacher Education;
Religious Education.

Received: 2025/02/16

Reviewed:2025/05/22

Accepted:2025/08/17

Abstract

Background and Purpose: This study aimed to investigate the teaching qualifications and competencies of student teachers in theology education at the undergraduate level at Farhangian University. Given the importance of preparing professional educators, the research focused on identifying core components of effective teacher training in religious education.

Methodology: The study adopted a qualitative approach using grounded theory, specifically Strauss and Corbin's method. Data were collected through semi-structured interviews with 13 participants, including academic experts, executive practitioners, and knowledgeable elites. The participants were selected purposively and through snowball sampling until theoretical saturation was reached.

Results: Data analysis followed three coding stages—open, axial, and selective—leading to the development of a paradigmatic model. This model outlines essential areas of competency, including enhancement of specialized and cognitive abilities, self-acceptance, emotional awareness, problem-solving skills, multiple literacy development, formation of professional identity, teaching skill advancement, personality and psychological traits, reinforcement of value-based and spiritual aspects, communication and technical-professional skills, and effective conflict management in educational environments. To ensure research trustworthiness, Lincoln and Guba's criteria—credibility, transferability, dependability, and confirmability—were applied.

Conclusion: Farhangian University holds strong potential in enhancing the professional qualifications of its student teachers. Based on the findings, actionable recommendations are proposed, including optimizing existing resources and establishing Education Development Centers on each campus to support structured competency-based training for theology education.

* Corresponding author: Tayebbeh Tajari, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran, tayebbeh59@cfu.ac.ir

Extended Abstract

Background and Purpose

In recent decades, the vital role of teachers in shaping the trajectory of educational systems has gained increasing recognition, particularly in subject areas imbued with cultural, spiritual, and ethical significance such as theology. In the Iranian context, theology education at the secondary level plays a central role in the transmission of Islamic values, the development of students' religious identity, and their spiritual growth. As such, theology teachers are expected to possess not only deep academic understanding but also a range of professional competencies that enable them to respond to diverse learner needs, manage classrooms effectively, and integrate values-based education within modern pedagogical frameworks.

Farhangian University, as the primary institution responsible for educating future teachers in Iran, occupies a strategic position in developing these competencies. Despite this, there is a notable lack of comprehensive, research-based frameworks focused specifically on the qualifications and competencies required of theology student teachers. This study addresses this gap by examining the professional qualifications and teaching competencies of theology student teachers at Farhangian University, aiming to construct a grounded theoretical model that reflects the lived experiences and insights of teacher educators and practitioners in this field. The primary goal is to identify and theorize the core competencies needed for effective theology teaching, including pedagogical proficiency, emotional and spiritual maturity, critical thinking abilities, and the development of professional identity. A secondary aim is to formulate practical recommendations to enhance the curriculum and training environment of theology education programs within the university.

Methodology

This study employed a qualitative research design grounded in the principles of grounded theory, using the model developed by Strauss and Corbin. This methodological approach was selected for its strength in generating theory directly from empirical data, especially when examining complex social and professional phenomena such as teacher training. The research sample consisted of thirteen participants selected through purposive and snowball sampling. These included eleven university faculty members who specialize in theology education and two experienced theology teachers working at the secondary school level.

Data were collected through in-depth semi-structured interviews, which provided the flexibility necessary to explore participants' experiences and perspectives in depth. The recorded interviews were transcribed and subjected to systematic analysis through three phases of coding. The open coding phase allowed for the identification of initial concepts from the data. This was followed by axial coding, in which these concepts were organized into categories and subcategories based on their interrelationships. Finally, in the selective coding phase, a core category was identified and a theoretical model was developed around it. To ensure the credibility and trustworthiness of the findings, the study employed Lincoln and Guba's four evaluative criteria: credibility, dependability, transferability, and confirmability.

Results

The analysis of interview data led to the development of a paradigmatic model comprising five interconnected components that collectively describe how professional competency in theology education is cultivated. The first component, causal conditions, encompasses the foundational elements necessary for the emergence of professional competence. These include cognitive and subject-matter knowledge—such as mastery of theological content, the ability to critically interpret Islamic texts, and a grounding in ethical leadership—as well as personal attributes like self-awareness, emotional resilience, and a reflective mindset.

The second component, strategies and actions, describes the processes through which student teachers actively work to enhance their professional capabilities. These include the cultivation

of emotional intelligence, the development of problem-solving skills, and the acquisition of multiple literacies—ranging from digital and media literacy to cultural, political, and interpersonal literacy. This component also involves the formation of a coherent professional identity that aligns personal beliefs with educational responsibilities.

The third component, contextual conditions, refers to the situational factors—both internal and external—that influence the development of these competencies. Participation in reflective practices, peer dialogue, micro-teaching, and professional workshops all contribute to pedagogical growth, while individual traits such as intellectual curiosity, ethical commitment, and a sense of purpose further shape the learning experience.

The fourth component, intervening conditions, highlights factors that can either facilitate or hinder the competency-building process. Chief among these are spiritual and value-based competencies, such as deep theological understanding and the embodiment of religious values in daily practice, as well as cultural and social competence, which enables teachers to respond to the diverse backgrounds and spiritual concerns of students with empathy and wisdom.

The final component, outcomes, captures the positive changes resulting from the interplay of strategies and contextual influences. These include improved communication skills, the ability to present abstract theological content in accessible and engaging ways, and enhanced conflict management strategies that contribute to classroom harmony and inclusive discourse. At the center of the model lies the core phenomenon: professional qualification and competency, which emerges through the dynamic interaction of these five components. The model emphasizes the multidimensional nature of preparing theology teachers who must serve simultaneously as educators, mentors, moral exemplars, and critical thinkers.

Conclusion

The findings of this study underscore that professional competence in theology education is not limited to mastery of content knowledge but also includes emotional, ethical, and spiritual dimensions. While many theology student teachers possess adequate subject knowledge, they often struggle with challenges such as self-doubt, difficulty managing classroom dynamics, and the lack of effective communication strategies to engage students in meaningful discussions. These issues point to a disconnect between the current curriculum and the complex, value-laden demands of theology teaching. To address these challenges, the study proposes several recommendations aimed at enhancing the effectiveness of theology teacher education at Farhangian University. These include the establishment of specialized centers for theology pedagogical development, the revision of the theology curriculum to incorporate experiential and problem-based learning, and the integration of modern educational technologies to foster interactive, multimedia learning environments. In addition, greater emphasis should be placed on academic societies and student research groups that can nurture intellectual community and spiritual growth. Long-term professional development should also be prioritized, through mentorship programs, interfaith dialogue sessions, and reflective workshops that help student teachers navigate the moral and spiritual complexities of their role. In conclusion, this study makes a significant contribution to the discourse on teacher education in Iran by offering an empirically grounded framework for understanding and developing the competencies of theology student teachers. The proposed model serves as a valuable resource for teacher educators, policymakers, and curriculum designers who seek to create responsive and holistic teacher education programs. By attending to both the technical and spiritual dimensions of teaching, Farhangian University has the opportunity to educate future teachers who are not only knowledgeable and skilled, but also compassionate, reflective, and morally grounded.

مقاله پژوهشی

واکاوی صلاحیت‌های حرفه‌ای و شایستگی‌های معلمی دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دانشگاه فرهنگیان

هاجر عاشوری نالکاشری^۱، طیبه تجری^{۲*}، معصومه بیات^۳، شادمهر پاکزاد^۴

۱. گروه آموزشی معارف اسلامی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۲. گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۳. گروه آموزشی معارف اسلامی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۴. کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، گرگان، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

زمینه و هدف: پژوهش حاضر با هدف واکاوی صلاحیت‌ها و شایستگی‌های معلمی دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دوره‌های کارشناسی پیوسته‌ی دانشگاه فرهنگیان انجام شد.

روش: این پژوهش بر اساس نظریه‌ی داده بنیاد و روش استراوس و کوربین، که یکی از روش‌های مطرح در پژوهش‌های کیفی است، انجام شده است. جهت گردآوری داده از تیم خبره به تعداد ۱۳ نفر که شامل متخصصان دانشگاهی و اجرایی مرتبط با موضوع و نخبگان آگاه به روش مصاحبه نیمه ساختار یافته تا حصول به اشباع نظری استفاده شده است که تیم مذکور به شیوه غیر تصادفی و تکنیک گلوله برفی انتخاب شدند. نتایج تحقیق در قالب مدل پارادایمی شکل گرفت.

یافته‌ها: داده‌ها طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل شد که در قالب مدل پارادایمی بدین صورت شکل گرفت: آموزش و ارتقای توانایی‌های تخصصی و شناختی، پذیرش خود، آگاهی از هیجانات خود، توسعه مهارت‌های حل مسئله، توسعه سواد چندگانه، رسیدن به هویت حرفه‌ای، توسعه مهارت‌های تدریس، ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی، پرورش بعد اعتقادی (ارزش‌ها)، مهارت‌های معنوی، پرورش مهارت‌های ارتباطی و فنی-تخصصی و مدیریت مؤثر تعارضات در محیط یادگیری. برای تأیید روایی و پایایی الگوی به دست آمده، از رویکرد لینکلن و گوبا شامل مقبول بودن، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری استفاده شده است.

نتیجه‌گیری: دانشگاه فرهنگیان دارای ظرفیت‌های زیادی در بحث ایجاد صلاحیت‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای در دانشجو معلمان می‌باشد و نیز بر مبنای یافته‌ها و نتایج به دست آمده، رهنمودهایی همچون بهره‌برداری و بهینه‌سازی فضا، امکانات، تجهیزات موجود، و تبدیل آن به فضای مرکز توسعه آموزش دانشگاه فرهنگیان در هر پردیس برای عملی شدن برنامه ارائه شده است.

واژه‌های کلیدی: آموزش

الهیات؛ شایستگی‌های معلمی؛ صلاحیت‌های حرفه‌ای؛ تربیت معلم؛ دانشگاه فرهنگیان؛ آموزش دین.

نویسنده مسئول:

tayebeh59@cfu.ac.ir

دریافت شده: ۱۴۰۳/۱۱/۲۸

پذیرش شده: ۱۴۰۴/۰۳/۰۱

منتشر شده: ۱۴۰۴/۰۵/۲۶

استناد به این مقاله: عاشوری نالکاشری، هاجر؛ تجری، طیبه؛ بیات، معصومه؛ و پاکزاد، شادمهر. (۱۴۰۴). واکاوی صلاحیت‌های حرفه‌ای و شایستگی‌های معلمی

دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دانشگاه فرهنگیان، نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۸(۱)، ۱-۱۶.

© نویسندگان

ناشر دانشگاه فرهنگیان

مقدمه

امروزه، آموزش و پرورش از مهم‌ترین نظام‌ها جهت رسیدن به توسعه پایدار و متوازن و پیشرفت‌های علمی و فناوریانه است. نیاز به آموزش به روز و به هنگام و کسب آمادگی برای روبه‌رو شدن با تغییرات سریع زندگی معاصر، پذیرش یا رد و هماهنگی با تغییرات در ابعاد گوناگون و مختلف زندگی را ضروری می‌سازد (احمدی، ۱۳۹۹). با توجه به آن‌که معلمان مهم‌ترین رکن هر سیستم آموزشی هستند که موفقیت آن را برای دستیابی به اهداف آموزشی و پرورشی تضمین می‌کنند. برای اینکه بتوانند کارکرد مناسبی داشته باشند و نقش آموزشی و پرورشی خود را به طور مطلوب ایفا کنند، باید دارای صلاحیت‌های حرفه‌ای^۱ لازم باشند (نمازیان‌دوست و همکاران، ۱۴۰۰؛ خدامرادی و مقصودی، ۱۳۹۹). پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به عوامل متعددی مرتبط است و چه بسا معلمان با کیفیت یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان هستند (Mugarura et al, 2022). اثربخشی نظام آموزشی در هر کشور، بیش از همه به معلمان وابسته است. به هر میزان رویکردهای آموزشی به سمت رویکردهای حرفه‌ای و نوین پیش رود، فواید آن در چرخه‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و... دیده می‌شود (محمدزمانی و رهایی، ۱۴۰۰). آنان به عنوان مربیان و کارکنان حرفه‌ای هستند که وظیفه برنامه‌ریزی و اجرای فرآیند یادگیری و آموزش، انجام تحقیقات، راهنمایی و ارائه خدمات مناسب در این حوزه را بر عهده دارند. معلم حرفه‌ای بودن نه تنها یادگیری، بلکه هدایت، تمرین، تحقیق در حوزه‌های مختلف انسانی و اجتماعی و آموزشی است. معلمان حرفه‌ای باید دارای مهارت‌های ویژه همچون شایستگی‌های خاص، عاشق کار خود بودن، حفظ حریم اخلاقی و انسانی با دیگران باشند (Resnawati et al, 2020). در زمینه آموزش و تدریس، صلاحیت حرفه‌ای معلمان مفهومی است که در رابطه با زمینه‌های آموزشی از زمان ظهور اصلاحات آموزشی در سراسر جهان استفاده می‌شود (رجایی‌نیا و همکاران، ۱۴۰۰) و در یادگیری، آگاهی و درک دانش‌آموزان نقش پررنگی ایفا می‌کند و نقش کلیدی معلم در ارتباط با دانش‌آموزان در بطن آموزش مشخص می‌شود (Muhonen et al, 2023). صلاحیت حرفه‌ای توانایی برای ورود به حرفه خاص است که رابطه مستقیمی با گواهی دانش یا تأییدیه در آن موضوع و حرفه دارد. ویژگی‌های خاص حرفه مدرسی از جمله: پیچیدگی، ظرافت و گستردگی از یکسو و نگاه به ماهیت انسان سبب شده، تا صاحب‌نظران نظام تعلیم و تربیت در خصوص بررسی چیستی و چرایی صلاحیت‌های حرفه‌ای و یا تدوین ملاک‌هایی برای یک مدرس اثربخش و خوب که از اواسط قرن بیستم در نظام آموزشی پدیدار شده؛ نظرات گوناگونی پیرامون آن بیان کنند (Murkatik et al, 2020) و بهبود آن در میان معلمان، سبب توسعه فرهنگی در سازمان آموزشی مربوطه می‌گردد (Kartini et al, 2020). کایزر و همکاران^۲ (۲۰۱۷) معتقدند که صلاحیت آموزشی و اخلاقی سبب ایجاد فرهنگی شایسته در سازمان آموزشی می‌شود. در این راستا روشن قیاس و همکاران (۱۳۹۷) صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان را در چهار مقوله کلی دانش موضوعی، دانش تربیتی، دانش عمومی و دانش تربیتی موضوعی طبقه‌بندی کرده‌اند. موخاندوونا و همکاران^۳ (۲۰۲۰) صلاحیت را یک ترکیب پیچیده از مهارت‌ها، دانش‌ها، نگرش‌ها، ارزش‌ها و خواسته افراد برای انجام مؤثر کاری در حوزه‌ای خاص تعریف می‌کنند. از بین عوامل متعدد تأثیرگذار در آموزش و یادگیری، نقش و جایگاه معلمان پررنگ‌تر از هر عامل دیگری است (کمالی و همکاران، ۱۴۰۱). معلم خوب باید دارای ویژگی‌های حرفه‌ای و ویژگی‌های شخصیتی باشد، به این دلیل که موفقیت دانش‌آموزان پیوندی ناگسستنی با وجود معلمان اثربخش دارد؛ از این رو باید اطمینان حاصل شود که معلمان به سطحی لازم از شایستگی رسیدند. معلمان شایسته نیز در پدید آوردن برنامه‌های درسی متناسب برای دانش‌آموزان در قرن بیست و یکم از عوامل مهم به شمار می‌روند. همگی دانش‌آموزان باید تحت نظر معلمان شایسته آموزش ببینند (رستمی و همکاران، ۱۳۹۹). از مهم‌ترین عواملی که باعث ایجاد احساس شایستگی و خودمختاری و اعتماد به نفس و صلاحیت حرفه‌ای در معلمان می‌گردد، برخورداری از صلاحیت، مهارت و توانمندی‌های روان‌شناختی لازم برای تدریس بهتر و بهبود عملکرد یادگیری دانش‌آموزان است (Sandhya & Sulphay, 2019). آموزش معلمان و توسعه حرفه‌ای آنان به یکی از موضوعاتی مهم در سیاست‌گذاری‌های کلان در سراسر دنیا تبدیل شده است (Kaiser & Konig, 2019). دانشجو معلمان نیز به عنوان معلمان آینده نظام آموزش و پرورش در دانشگاه‌های فرهنگیان، به عنوان اصلی‌ترین بخش نظام تربیت‌معلم در کشور، مشغول به تحصیل هستند (جماعتی و همکاران، ۱۴۰۱). دوره آموزش الهیات

¹ Professional qualifications² Kaiser et al³ Mukhamadovna et al

به منظور پرورش معلمانی توانمند و آگاه در زمینه آموزش اعتقادات، اخلاق و احکام و انتقال اندیشه‌های اسلامی و ایجاد نگرش مثبت به نظام احسن الهی در فرزندان این مرز و بوم، برنامه‌ریزی شده است تا معلمانی فکور و آگاه به بسترهای تخصصی این رشته و توانمند در ایجاد ارتباط با ادبیات دنیای امروز و رفع مشکلات و شبهات اعتقادی دانش‌آموزان، تربیت شوند (افتخاری و همکاران، ۱۴۰۲). دانشگاه فرهنگیان^۱ نیز به عنوان یک نظام آموزشی دارای عناصری مانند آموزشگر، یادگیرنده، برنامه درسی، تجهیزات، فضا و غیره است که دانشجو معلم به عنوان یادگیرنده در تعامل با آن‌هاست و حاصل این تعامل نگرش‌ها، باورها، مهارت‌ها و معرفتی است که در هنگام دانش‌آموختگی برای دانشجو باقی می‌ماند (مشفق‌آرانی و بختیاری، ۱۳۹۹). به منظور رشد و توسعه حرفه‌ای دانشجو معلم، دانشگاه فرهنگیان برنامه‌های مدونی در دست دارد (قنبری و همکاران، ۱۳۹۶). برنامه درسی در دانشگاه فرهنگیان به دنبال ایجاد فرصت‌هایی برای کسب شایستگی‌های معلمی است که این فرصت‌ها در برنامه درسی کلان دانشگاه شامل فرصت‌های یادگیری مستقیم که به همه پدیده‌هایی اطلاق می‌شود که به طور آشکار و از طریق فرایندهای رسمی و آموزش برای تحقق یک یا چند شایستگی تدارک می‌شوند و فرصت‌های غیرمستقیم که آنچه در جهت تثبیت و قوام بخشی به یادگیری شایستگی باید علاوه بر درس یا دروس مربوطه در سایر دروس برنامه به عنوان «کارکرد ثانوی یا تقویتی» اتفاق بیفتد است. ارائه این آموزش‌ها غیرمستقیم اما رسمی است و به فرصت‌های غیررسمی که در بسترهایی جهت تثبیت و قوام بخشی به یادگیری شایستگی در قالب فعالیت‌های آزادانه و اختیاری در برنامه درسی تدارک می‌شود، فرصت‌های غیررسمی قلمداد می‌گردد. چنین فرصت‌هایی را می‌توان در شکل‌های اجتماعی مانند کانون‌ها و انجمن‌ها فراهم کرد. هم‌چنین فرصت‌های غیرمستقیم که بسترهایی که در جهت تثبیت و تقویت یادگیری در آرایش و پیرایش محیط‌ها و فضاها فیزیکی دانشگاه تدارک می‌شود آموزش غیرمستقیم یا محیطی است. چنین فرصت‌هایی می‌تواند در خوابگاه‌ها، فضاها ورزشی، کتابخانه‌ها و محیط دانشگاه فراهم می‌شود. این تدارک فرصت به یک معنا برنامه درسی پنهان است (احمدی و موسی‌پور، ۱۳۹۶).

با توجه به اهمیت و نقش حیاتی معلمان در برنامه درسی، صلاحیت‌های شایستگی حرفه‌ای دانشجو معلمان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. متأسفانه، در بسیاری از موارد، کمبود اطلاعات جامع و دقیق درباره مهارت‌ها و توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجو معلمان در دانشگاه فرهنگیان منجر به عدم توانمندی کامل آن‌ها در ایفای نقش معلمی می‌شود. این شکاف اطلاعاتی نه تنها می‌تواند به کاهش کیفیت آموزش و پرورش منجر شود، بلکه می‌تواند تأثیرات منفی بر روحیه و انگیزه دانشجو معلمان نیز داشته باشد. وضعیت موجود نشان می‌دهد که بسیاری از دانشجو معلمان پس از فارغ‌التحصیلی با چالش‌های جدی در زمینه تدریس و مدیریت کلاس مواجه می‌شوند که این موضوع نیاز فوری به بازنگری و بهبود برنامه‌های آموزشی و تربیتی در دانشگاه فرهنگیان را مطرح می‌کند همچنین از طرفی دانشگاه فرهنگیان از هر ۵ گروه آزمایشی ریاضی، تجربی، انسانی، هنر و زبان دانشجو معلم پذیرش می‌کند که هدف آن تربیت معلمانی است که واجد شایستگی‌های لازم جهت آموزش دروس الهیات در دوره متوسطه باشند. تدریس موضوعات دینی و اخلاقی نیازمند داشتن مهارت‌های تدریس مؤثر و تجربه در مدیریت کلاس درس است که شاید در طول دوره تحصیلی دانشگاه به میزان کافی کسب نشده باشند. هم‌چنین تدریس موضوعات دینی و اعتقادی به دانشجویانی با زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت می‌تواند برای دانشجو معلمان چالش‌برانگیز باشد و یا برخی از دانشجویان ممکن است با این مسائل به‌طور متفاوتی برخورد کنند. آن‌ها باید بتوانند بین اعتقادات شخصی خود و تدریس علمی و بی‌طرفانه تمایز قائل شوند. تدریس دروس اعتقادی و اخلاقی نیازمند مهارت‌های ارتباطی قوی است. آن‌ها باید به این صلاحیت دست یابند که به‌طور مؤثر و محترمانه ارتباط برقرار کنند تا بتوانند سؤالات و نگرانی‌های دانش‌آموزان دوره متوسطه پاسخ دهند (خروشی و همکاران، ۱۳۹۶). آلتان و همکاران^۲ (۲۰۱۹) اثربخشی معلمان وابسته به ترکیبی از انواع شایستگی‌هاست؛ بخشی از این شایستگی‌ها تحت تأثیر توانمندی‌ها و قابلیت‌های فردی خود آنان قرار دارد. در برنامه درسی رشته آموزش الهیات شایستگی‌هایی مورد انتظار می‌باشد، آگاهی از اصول و مبانی دانش الهیات، تدارک موقعیت‌هایی را برای پاسخگویی به سؤالات و تأثیرگذاری بر نگرش/عملکرد دانش‌آموزان و تربیت اسلامی آن‌ها، بهره‌گیری از دانش الهیات، برای ایجاد نگرش به‌منظور ایفای نقش در تمدن نوین اسلامی زمینه‌سازی، استفاده از راهبردهای گوناگون آموزشی متناسب در حوزه الهیات برای شناسایی و حل مسائل آموزشی و اقناع و استحکام معلومات دینی آن‌ها یا پاسخ به نیازهای دانش‌آموزان، بهره‌گیری از مهارت‌های تفکر و خردورزی،

^۱ farhangian University

^۲ Altan et al

برای ارزیابی و تأمل فرایند عمل حرفه‌ای خود به‌طور مستمر، بهره‌گیری از ظرفیت سؤالات و ابهامات موجود و یا فرضی نسبت به ایجاد زمینه مطالعه و تحقیق و پژوهش در دانش‌آموزان، تدارک فرصت‌های یادگیری برای به‌کارگیری این ظرفیت‌ها به‌منظور عمق‌بخشی به اطلاعات و دانش الهیات و رفع شبهات استفاده از زبان هنر مخصوصاً هنر رسانه (دیجیتال و مکتوب) جهت خلق یا غنی‌سازی فرصت‌های تربیتی-آموزشی و توسعه توانایی‌های حرفه‌ای در جهت آموزش مفاهیم اعتقادی و عملی اسلام و ارتقاء سطح توانایی و ایجاد نگرش صحیح دانش‌آموزان (Supreme Council of Educational Planning, 2015).

دو چالش اصلی در فرآیند پیش‌بینی اثربخشی رفتار آتی معلمان وجود دارد؛ چالش اول به ماهیت چند ساحتی حرفه معلمی مرتبط است که مستلزم تدوین مجموعه‌ای از خصیصه‌هایی است که از عوامل متعددی متأثر می‌گردند و چالش دوم به ماهیت سرنوشت‌ساز بودن فرآیند اندازه‌گیری ویژگی‌ها مرتبط است (Klassen & Kim, 2021). پژوهش‌هایی مرتبط به نگرش و ادراک معلمان از ارتباط شایستگی حرفه‌ای و شایستگی حرفه‌ای آنان با موفقیت و پیشرفت تحصیلی انجام گرفته است. نتایج تحقیقات نشانگر آن است که شایستگی حرفه‌ای معلمان بر نحوه تدریس آنان و شیوه تعامل آنان با دانش‌آموزان تأثیرگذار است. نتایج پژوهش برنج‌فروش آذر و همکاران (۱۴۰۱) حاکی از آن بود که مؤلفه‌هایی شامل شناخت یادگیرنده، دانش خودشناسی، دانش تخصصی و دانش برقراری ارتباط، دانش سازمانی، مهارت تدریس، مهارت برقراری ارتباط و مهارت کار تیمی، مهارت ارزشیابی، توانایی تفکر انتقادی و توانایی رهبری، توانایی تفکر خلاق، توانایی ذهنی/تحلیلی، یادگیری مادام‌العمر، مهارت فناورانه، نگرش دانش‌آموز محوری، نگرش معلمی، خودباوری و دگر باوری مثبت را جمع‌آوری نمود و در نهایت در ۴ بعد شامل دانش‌های حرفه‌ای، مهارت‌های حرفه‌ای، نگرش‌های حرفه‌ای و توانایی‌های حرفه‌ای طبقه‌بندی نمود. در همین راستا پژوهش کرمی و همکاران (۱۴۰۱) بر این باور هستند که ابعاد دانش (دانش تخصصی، دانش تربیتی و دانش فناوری اطلاعات)، منش (اخلاق فردی و سازمانی) و کنش (ارتباط میان فردی، ارتباط درون‌سازمانی و ارتباط برون‌سازمانی) از صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان است. تائو و همکاران^۱ (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان «شایستگی‌های معلمان در آموزش برای توسعه پایدار آموزشی در قلمرو ویتنام»، هدف مطالعه‌شان را بررسی شایستگی‌های حرفه‌ای خاص معلمان برای اجرای آموزش در راستای توسعه پایدار آموزشی در کشور ویتنام در نظر گرفتند. در مجموع، ۱۳ شایستگی مربوط به سه بعد (دانش محتوایی/شناختی، دانش محتوای آموزشی و تربیتی، انگیزه و اراده) توسط کارشناسان معرفی شد. علاوه بر این، در این مطالعه، سطوح موفقیت برای هر شایستگی و همچنین ابزارهای ارزیابی توسعه داده نشده است و در این رابطه دیز-اوترو و همکاران^۲ (۲۰۲۳) در پژوهش خود بیان کردند که صلاحیت‌های تدریس حرفه‌ای به یکی از چالش‌های قرن بیست و یکم تبدیل شده است؛ وو و همکاران^۳ (۲۰۲۲) و پلانتن ایو^۴ (۲۰۲۰) نیز تأکید نمودند شایستگی‌های ارتباطی شامل توانایی ادراک، پاسخگویی به روش سازنده، مهارت ارتباط غیرکلامی (زبان بدن، حرکات، حالات چهره، روش‌های صحبت کردن و غیره)، دعوت دانش‌آموزان به مشارکت، توانایی مدیریت احساسات خود و دانش‌آموزان از موارد مهم صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان است. از طرفی در جوامع معاصر، مشکلات متعددی در زمینه دین، اعتقادات و خداباوری مشاهده می‌شود. این مشکلات می‌توانند تأثیرات منفی بر افراد و جامعه داشته باشند. یکی از مشکلات اصلی در بسیاری از جوامع، کاهش اعتقادات دینی در میان افراد است. این کاهش می‌تواند ناشی از عوامل مختلفی از جمله تأثیرات جهانی‌سازی، افزایش سکولاریسم، و تغییرات فرهنگی و اجتماعی باشد. این کاهش اعتقادات دینی می‌تواند به تضعیف ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی منجر شود. یا بسیاری از افراد به دلیل مواجهه با ارزش‌ها و فرهنگ‌های مختلف، دچار بحران هویت دینی می‌شوند. این بحران می‌تواند به سردرگمی و عدم ثبات در اعتقادات دینی و ارزشی افراد منجر شود و تأثیرات منفی بر سلامت روانی و اجتماعی آن‌ها داشته باشد. تعارضات و اختلافات دینی و مذهبی باعث ایجاد تنش‌ها و درگیری‌های اجتماعی می‌شود. این تعارضات می‌توانند به افزایش خشونت و بی‌ثباتی سیاسی و اجتماعی منجر شوند و وحدت و همبستگی جامعه را تهدید کنند. افراط‌گرایی و تندروی دینی نیز یکی از مشکلات جدی در جوامع کنونی است. این پدیده می‌تواند به افزایش خشونت و تروریسم منجر شود و امنیت و ثبات جوامع را به خطر بیندازد. آموزش‌های نادرست و سوءاستفاده از مفاهیم دینی

¹ Thao et al

² Diz-Otero et al

³ Wu et al

⁴ Plantin Ewe

می‌تواند به ترویج افراط‌گرایی و تندروی کمک کند (کرمی و همکاران، ۱۴۰۱). بنابراین کیفیت پایین آموزش دینی می‌تواند به افزایش ناآگاهی و سردرگمی در افراد منجر شود و یا بسیاری از افراد به دلیل فشارهای زندگی و تغییرات سریع اجتماعی، ارزش‌ها و اعتقادات دینی در زندگی روزمره فاصله می‌گیرند. این فاصله‌گیری می‌تواند به کاهش تعهدات اخلاقی و مسئولیت‌پذیری افراد منجر شود. این تحقیق با واکاوی صلاحیت‌های شایستگی حرفه‌ای دانشجو معلمان می‌تواند کمکی مؤثر برای برون‌رفت از این مسائل نماید. با توجه به مسائل مطرح شده سؤال اصلی پژوهش این است که چگونه می‌توان صلاحیت‌های حرفه‌ای و شایستگی‌های معلمی دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دانشگاه فرهنگیان شناسایی نمود؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس نظریه‌ی داده بنیاد با عنوان واکاوی صلاحیت‌های حرفه‌ای و شایستگی‌های معلمی دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دانشگاه فرهنگیان، به عنوان روش پژوهش کیفی که بر نوعی استقراء استوار است و به واسطه داده‌های منتج از پژوهش نظریه تولید می‌کند، انجام گردید. جمع‌آوری، تحلیل داده‌ها و نظریه احتمالی نهایی و با یکدیگر ارتباط نزدیکی دارند و پژوهشگر به جای پیش‌فرض گرفتن یک نظریه با ورود به حوزه مورد مطالعه مدنظر به داده‌ها اجازه داد تا نظریه را پدید آورند. در نظریه داده بنیاد، پژوهشگر باید مواردی را انتخاب کند که به او در به وجود آوردن نظریه کمک کنند (Creswell, 2014). ملاک انتخاب مشارکت‌کنندگان در روش مذکور، تأثیر گرفته از طرح و هدف پژوهش است. از این نظر شیوه انتخاب مشارکت‌کنندگان از نوع گلوله برفی و هدفمند بود تا بتوان درک عمیقی از موضوع مورد مطالعه توسط افراد انتخاب شده برای به وجود آوردن نظریه به دست آورد و این عمل به اندازه‌ای ادامه یافت که طبقه‌بندی مربوط به داده‌های اشباع و نظریه مورد نظر با تمامی جزئیات و دقت تشریح شد. در این راستا مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته از آگاهان کلیدی و خبرگان پژوهش، که با توجه به فرایند مصاحبه، تعداد آن‌ها ۱۳ نفر بود (۱۱ نفر مدرس دانشگاهی دارای تخصص لازم تدریس صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجو معلمان الهیات و ۲ نفر خبره از معلمان با تجربه شناختی رشته الهیات مدارس) انجام شد. فرایند تحلیل داده‌های استخراج شده از متن مصاحبه‌ها، هم‌زمان با کسب داده‌ها و جمع‌آوری با توجه به امکانات موجود و شرایط مطالعه به صورت دستی با کمک فیش‌ها و یادداشت‌برداری طی مراحل کدگذاری باز^۱، محوری^۲، انتخابی^۳ انجام شد. در کدگذاری باز، مصاحبه‌هایی که ضبط شده است پس از آنکه پیاده‌سازی شد با استفاده از تحلیل محتوا به صورت خط به خط بررسی، مفهوم‌پردازی و پس از آن بر اساس ارتباط مفهومی، مقولات و مفاهیم مشخص شده‌اند. در کدگذاری محوری، ارتباط موجود میان طبقه‌ها، مقوله مشخص کردن محتوا بر مبنای ویژگی‌های مرتبط با دیگر مقولات، محور بودن در پژوهش، تکرار در داده‌های موجود و انتزاعی بودن به عنوان مقوله محوری پژوهش حاضر، انتخاب، مطالعه و تثبیت شد و باقی مفاهیم نیز در چارچوب شرایط علی، راهبردها و اقدامات، عوامل زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر و پیامدها، طبقه‌بندی و به صورت نظری در قالب مدل پارادایمی مرتبط شدند. در کدگذاری انتخابی (مرحله نظریه‌پردازی)، با توجه به مفاهیم و کدهای یافته شده، گزینش نهایی صورت گرفت و پژوهشگر در پی خالص‌سازی تحلیل‌های خود به منظور پدیداری مقوله اصلی برآمد. جهت اعتبار یابی داده‌ها از دو روش بازبینی به وسیله مشارکت‌کنندگان آگاه و مرور به وسیله خبرگان غیر شرکت‌کننده در پژوهش بهره برده و پس از دریافت نظرات اصلاحی، ویرایش لازم انجام و مدل نهایی ارائه گردید.

جدول ۱- جدول جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان

مشارکت‌کنندگان	جنسیت	مدت خدمت	مدرک تحصیلی
مدرس دانشگاهی	۶ مرد	۲۳ الی ۲۸ سال	دکتری تخصصی
	۵ زن	۲۳ الی ۲۸ سال	دکتری تخصصی
خبره	۱ مرد	۲۳ الی ۲۸ سال	کارشناسی ارشد
	۱ زن	۲۳ الی ۲۸ سال	کارشناسی ارشد

^۱ Open Coding

^۲ Axial Coding

^۳ Selective Coding

یافته‌ها

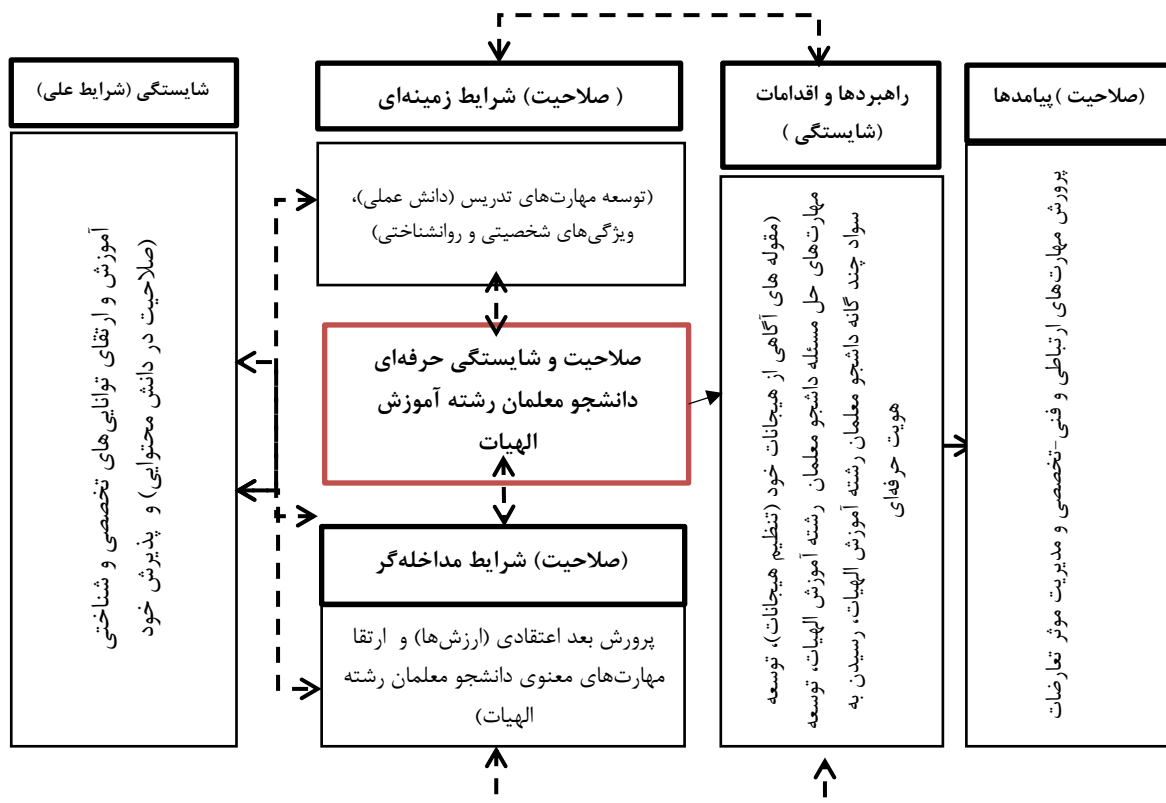
در پاسخ به پرسش‌های پژوهش، داده‌های کیفی جمع‌آوری شده در فرایند اجرای مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند با مشارکت‌کنندگان، نمونه پژوهش به روش کدگذاری باز، تجزیه و تحلیل شد. مفاهیم استخراج شده مشترک در یک دسته قرار گرفتند و به هر دسته برچسبی زده شد. کدها به نمونه بارزی نشانگر محتوای مقوله‌ها بودند. مقوله‌های دریافت شده از کدگذاری، تفکیک و پالایش شدند و مقوله‌های اصلی شناسایی گردید. یافته‌های کسب شده از روند اجرای کدگذاری در جدول (۲) آمده است. بعد از فرایند کدگذاری باز، در قالب ابعاد الگوی کدگذاری محوری یافته‌های پژوهش (شکل ۱) شامل شرایط علی: تحت عنوان عوامل اصلی به پدید آورنده پدیده مورد مطالعه؛ راهبردها و اقدامات: به عنوان کنش‌های خاص که از پدیده محوری حاصل می‌شود و روش‌هایی ارائه می‌کند در جهت مواجهه با پدیده مورد مطالعه؛ عوامل زمینه‌ای: به عنوان خصوصیات خاصی که در آن کنش متقابل برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده انجام می‌شود؛ شرایط مداخله‌گر: به عنوان شرایط زمینه‌ای عمومی که بر راهبردها اثر می‌گذارند؛ و پیامدها: تحت عنوان خروجی حاصل از استخدام راهبردها (Creswell, 2014) با توجه به مقوله‌های اصلی و فرعی مربوط به هر بخش، صلاحیت‌ها و شایستگی‌های معلمی دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دوره‌های کارشناسی پیوسته دانشگاه فرهنگیان را منعکس می‌کنند؛ همچنین این فرایند با جدول (۲) تحت عنوان کدگذاری محوری ارائه گردید.

جدول ۲- یافته‌های استخراج شده از فرایند کدگذاری باز و محوری

کدگذاری محوری	کدگذاری باز	
	مقوله اصلی	مقوله‌های فرعی
شرایط علی	۱. آموزش و ارتقای توانایی‌های تخصصی و شناختی (صلاحیت در دانش محتوایی)	۱. ارتقای علمی، دانش مربوط به محتوای دروس الهیات، افزایش تاب‌آوری دانشجو معلمان گرایش الهیات، ایجاد و حفظ محیط یادگیری حمایتی و ایمن در کلاس درس، مسئولیت‌پذیری و تعهد حرفه‌ای، فعالیت‌های گروهی، دانش حرفه‌ای و درک و فهم دانش‌آموزان تدریس مؤثر، ضرورت حل طرح‌واره‌های بنیادین ذهنی، مهارت‌های تفسیر و تحلیل، شناخت تاریخ و فرهنگ دینی و اخلاق حرفه‌ای و رهبری معنوی.
	۲. پذیرش خود	۲. ضرورت شناخت نقاط قوت فردی، عزت‌نفس مثبت، ضرورت مهارت‌های مقابله‌ای قوی، ضرورت توجه به علایق درونی و پرورش خلاقیت، ضرورت پذیرش وضعیت موجود، ضرورت نگرش مثبت نسبت به آینده، ضرورت بیان احساسات با خود گویی و دگرگویی، ضرورت مطالعه مستمر و شرکت در کارگاه‌های حل مسئله، ضرورت شناخت وضعیت موجود، پذیرش و ارتقا دانش تربیتی خود، ضرورت بازتعریف فلسفه وجودی شغل.

راهِبردها و اقدامات	۳. آگاهی از هیجانات خود (تنظیم هیجانات) دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات ۴. توسعه مهارت‌های حل مسئله دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات ۵. توسعه سواد چندگانه دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات ۶. رسیدن به هویت حرفه‌ای	۳. کنترل ارتباط و نفوذ در دیگران و مدیریت احساسات، درک احساسات دیگران یا همدلی یا آگاهی اجتماعی، مهارت تخلیه هیجانات، پذیرش و خودآگاهی هیجانات، چالش کشیدن افکار و شناخت خود در مهارت‌های معلمی. ۴. مهارت‌های تحلیلی (قبل از ورود به هر مسئله‌ای بهتر است که تمام ابعاد آن را مورد تحلیل قرار گیرد)، ایده‌پردازی و پیش‌نویس ایده‌ها به منظور افزایش توان حل مسئله در معلمی کردن. ۵. پرورش سواد اجتماعی دانشجو معلمان الهیات، پرورش سواد سیاسی دانشجو معلمان الهیات، پرورش سواد رسانه‌ای دانشجو معلمان الهیات، پرورش سواد فرهنگی دانشجو معلمان الهیات، پرورش سواد ارتباطی دانشجو معلمان الهیات، پرورش سواد رایانه‌ای دانشجو معلمان الهیات. ۶. شناخت نسبت به موقعیت اجتماعی، اقتصادی و محیطی معلمی، آراستگی ظاهر بر اساس معیارهای اسلامی ایرانی، سازگاری و انعطاف‌پذیری.
عوامل زمینه‌ای	۷. توسعه مهارت‌های تدریس (دانش عملی) ۸. مهارت‌های حرفه‌ای	۷. مباحثه و مناظره با سایرین جهت انتقال درست و عمیق مفاهیم دینی، ارتقا مهارت‌های حرفه‌ای از طریق دوره‌های بازآموزی دانشگاه و سایر، شناسایی نقاط ضعف خود و ترمیم آن، شرکت در کارگاه‌های آموزشی صلاحیت حرفه‌ای تدریس دروس الهیات، تطابق بین دانش ارزشمند و فرصت‌ها برای استفاده از آن در عمل تدریس و ارزشیابی، هم‌اندیشی و تدارک جلسات بحث و تبادل نظر در مهارت‌های تدریس. ۸. توانایی نقد کردن و برخورداری از نقدپذیری، قدرت تحلیل موضوعات دروس تخصصی، دارا بودن دانش مشتمل بر روانشناسی رشد و یادگیری، دارا بودن حس کنجکاوی و بینایی خاص - داشتن استعداد، انگیزه و علاقه به خدمت در آموزش و پرورش، شایستگی و نگرش مثبت درباره حرفه معلمی.
شرایط مداخله‌گر	۹. پرورش بعد اعتقادی (ارزش‌ها) ۱۰. مهارت‌های معنوی	۹. مهارت خلق تأثیر تربیتی، شناخت کافی حق تعالی، صفات، افعال و آیات الهی، دارا بودن ویژگی‌های رفتار طیبیه؛ راهبردهای آموزشی و نظریه‌های یادگیری، ارزش‌های انسانی و دموکراسی - تجارب، داشتن اعتقادات دینی و ایمانی، آگاهی با فرهنگ و معارف اسلامی، داشتن بصیرت دینی - انقلابی، بصیرت نسبت به سبک زندگی. ۱۰. توجه و عمل به مستحبات روزانه (نماز)، عبادت روزانه مراقبت معنوی، شرکت کردن در تشریفات مذهبی، دارای تعامل اثربخش با نهادهای اجتماعی مثل مساجد، کتابخانه‌ها، - توانایی و قدرت تحلیل مسائل روز.
پیامدها	۱۱. پرورش مهارت‌های ارتباطی و فنی - تخصصی ۱۲. مدیریت مؤثر تعارضات در محیط یادگیری	۱۱. افزایش ارتباطات اجتماعی، فعالیت‌های فیزیکی و هنری که مهارت‌های ارتباطی را افزایش می‌دهد، یادگیری رویکردهای مختلف در تدریس و ارزشیابی، مهارت ارتباطی مؤثر در ارائه دانش محتوایی در تدریس‌ها. ۱۲. تطبیق‌پذیری، توانایی در مدیریت جلسه مشاوره.

پس از مصاحبه با مدرسان دانشگاهی و افراد خبره در زمینه صلاحیت‌ها و شایستگی‌های معلمی دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دوره‌های کارشناسی پیوسته دانشگاه فرهنگیان و صورت گرفتن کدگذاری‌های باز، در مرحله کدگذاری محوری که در شکل (۱) قابل مشاهده است، مدل پارادایمی صلاحیت‌ها و شایستگی‌های معلمی دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دوره‌های کارشناسی پیوسته دانشگاه فرهنگیان ترسیم شد که در آن روابط میان شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، پدیده محوری، پیامدها و راهبردها آشکار است.

شکل ۱- مدل پارادایمی صلاحیت‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دوره‌های کارشناسی پیوسته دانشگاه فرهنگیان

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش صلاحیت‌های حرفه‌ای و شایستگی‌های معلمی دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دوره کارشناسی پیوسته دانشگاه فرهنگیان با استفاده از نظریه داده بنیاد مورد واکاوی قرار گرفته و الگوسازی پارادایمی قرار گرفت. در این راستا تحلیل یافته‌ها، بیان‌کننده آن است که صلاحیت‌های حرفه‌ای و شایستگی‌های معلمی دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات بر مبنای آموزش و ارتقای توانایی‌های تخصصی و شناختی (دانش مربوط به محتوای دروس الهیات، افزایش تاب‌آوری دانشجو معلمان گرایش الهیات، مسئولیت‌پذیری و تعهد حرفه‌ای، دانش حرفه‌ای و درک و فهم دانش‌آموزان تدریس مؤثر، ضرورت حل طرح‌واره‌های بنیادین ذهنی که اصلاح یا بهبود آن به دانشجو معلمان کمک می‌کند که با دید بازتری به مسائل الهیاتی و تربیتی نگاه کنند و آن‌ها را قادر می‌سازد به جای پذیرش غیرانتقادی، به تحلیل و تفسیر مبتنی بر شواهد بپردازند). پذیرش خود نیز (ضرورت شناخت نقاط قوت فردی، عزت نفس مثبت، ضرورت مهارت‌های مقابله‌ای قوی، ضرورت توجه به علایق درونی و پرورش خلاقیت، ضرورت بیان احساسات با خود گویی و دگر گویی، ضرورت مطالعه مستمر و شرکت در کارگاه‌های حل مسئله، پذیرش و ارتقا دانش تربیتی خود، ضرورت باز تعریف فلسفه وجودی شغل) می‌باشد. بنابراین پذیرش خود فرایندی است که انسان را به سمت پذیرش افکار و احساسات، بدون طفره رفتن و انکار، متمایل می‌کند و مطابق با نتایج پژوهش حاضر خواجه‌ای و امینی^۱

¹ Khajavi & Amini

(۱۳۹۹) پذیرش خود را به عنوان متغیرهای پیش‌بین بر سکون زدگی شغلی در معلمان مورد تأکید قرار می‌دهد. در همین راستا رونکالی و بیرن^۱ (۲۰۱۶) ضرورت شناخت وضعیت موجود و ایجاد مهارت‌های مقابله‌ای قوی را از عوامل مؤثر می‌داند. همچنین لیتام و همکاران^۲ (۲۰۲۱) هم‌راستا با یافته‌های این پژوهش توجه به پرورش خلاقیت و مطالعه مستمر و شرکت در کارگاه‌های حل مسئله را از مهارت‌های مقابله‌ای قوی روان‌شناختی می‌داند. آگاهی از هیجانات خود (تنظیم هیجانات) دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات (مدیریت احساسات و کنترل کردن نفوذ و ارتباط در دیگران، درک احساسات یا آگاهی اجتماعی دیگران یا همدلی، مهارت تخلیه هیجانات، پذیرش و خودآگاهی هیجانات، چالش کشیدن افکار و شناخت خود در مهارت‌های معلمی) می‌باشد که نتایج به دست آمده در این قسمت از تحقیق با بخش از نتایج پژوهش آلاک-توئنتر و همکاران^۳ (۲۰۱۳) در راستای اینکه شایستگی‌های شغلی معلمان شامل پیشرفت، خدمات خوب، کار تیمی، پیشرفت یادگیرنده، خود بهسازی، مدیریت کلاس، طراحی یادگیری و تجزیه و تحلیل را دانست و چند روش بهسازی شایستگی شغلی معلمان را پیشنهاد نمود که عبارت‌اند از: آموزش، کارگاه آموزشی، سفرهای علمی، مطالعه موردی، آموزش مداوم، مربیگری، نشست و گفت‌وگو، بازی‌های مدیریتی، طوفان مغزی، کنترل، سمینار، فعالیت‌های کارآفرینی، خودشناسی و فعال بودن را بیان نمودند تقریباً هم‌خوانی دارد و همچنین توسعه مهارت‌های حل مسئله دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات (مهارت‌های تحلیلی (قبل از ورود به هر مسئله‌ای بهتر است که تمام ابعاد آن را مورد تحلیل قرار گیرد)، ایده‌پردازی و پیش‌نویس ایده‌ها به منظور افزایش توان حل مسئله در معلمی کردن) می‌باشد که نتایج این بخش با نتایج هیون یو و همکاران^۴ (۲۰۱۲) که تأکید بر مهارت‌های تحلیلی مهندسی در آموزش معلمی داشتند هم‌خوانی دارد. توسعه سواد چندگانه دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات (پرورش سواد اجتماعی دانشجومعلمان الهیات، پرورش سواد سیاسی دانشجو معلمان الهیات، پرورش سواد رسانه‌ای دانشجومعلمان الهیات، پرورش سواد فرهنگی دانشجو معلمان الهیات، پرورش سواد ارتباطی دانشجو معلمان الهیات، پرورش سواد رایانه‌ای دانشجومعلمان الهیات) با بخشی از نتایج تائو و همکاران (۲۰۲۲) که تأکید بر سه بعد (دانش محتوایی/شناختی، دانش محتوای آموزشی و تربیتی، انگیزه و اراده) داشتند هم‌خوانی دارد. رسیدن به هویت حرفه‌ای (شناخت نسبت موقعیت اجتماعی، اقتصادی و محیطی معلمی، آراستگی ظاهر بر اساس معیارهای اسلامی ایرانی، سازگاری و انعطاف‌پذیری)، توسعه مهارت‌های تدریس (مباحثه و مناظره با سایرین جهت انتقال درست و عمیق مفاهیم دینی، ارتقا مهارت‌های حرفه‌ای از طریق دوره‌های بازآموزی دانشگاه و سایر، شناسایی نقاط ضعف خود و ترمیم آن، شرکت در کارگاه‌های آموزشی صلاحیت حرفه‌ای تدریس دروس الهیات، تطابق بین دانش ارزشمند و فرصت‌ها برای استفاده از آن در عمل تدریس و ارزشیابی، هم‌اندیشی و تدارک جلسات بحث و تبادل نظر در مهارت‌های تدریس) که همسو با نتایج پژوهش رجایی‌نیا و همکاران (۱۴۰۰) بود و همچنین ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی (توانایی نقد کردن و برخورداری از نقدپذیری، قدرت تحلیل موضوعات دروس تخصصی، دارا بودن دانش مشتمل بر روانشناسی رشد و یادگیری، دارا بودن دانش مشتمل بر حساسیت‌های هیجانی (خیال‌پردازی، وابستگی و ناشکیبایی) که نتایج این بخش از پژوهش تقریباً با نتایج پژوهش تئو^۵ (۲۰۱۸) و دی اولیویرا سوزا و همکاران^۶ (۲۰۱۴) هم‌خوانی دارد. داشتن استعداد، انگیزه و علاقه به خدمت در آموزش و پرورش، دارا بودن حس کنجکاوی و تیزبینی، شایستگی و انعطاف‌پذیری، نگرش مثبت درباره حرفه معلمی، پرورش بعد اعتقادی (ارزش‌ها) (مهارت خلق تأثیر تربیتی، شناخت کافی حق تعالی، صفات، افعال و آیات الهی، دارا بودن ویژگی‌های رفتار طیبه، ارزش‌های انسانی و دموکراسی-تجارب، نظریه‌های یادگیری و راهبردهای آموزشی، داشتن اعتقادات دینی و ایمانی، آگاهی با فرهنگ و معارف اسلامی، داشتن بصیرت دینی-انقلابی، بصیرت نسبت به سبک زندگی)، مهارت‌های معنوی (توجه و عمل به مستحبات روزانه (نماز)، عبادت روزانه مراقبت معنوی، شرکت کردن در تشریفات مذهبی، دارای تعامل اثربخش با نهادهای اجتماعی مثل مساجد، کتابخانه‌ها، -توانایی و قدرت تحلیل مسائل روز) که نتایج این بخش از تحقیق با نتایج غلامی و همکاران^۷

¹ Roncalli & Byrne

² Litam et al

³ Alake-Tuenter et al

⁴ Hyun et al

⁵ Teo

⁶ De Oliveira Souza

⁷ Gholami et al

(۲۰۱۹) هم‌راستا می‌باشد. پرورش مهارت‌های ارتباطی و فنی-تخصصی (افزایش ارتباطات اجتماعی، فعالیت‌های فیزیکی و هنری که مهارت‌های ارتباطی را افزایش می‌دهد، یادگیری رویکردهای مختلف در تدریس و ارزشیابی، مهارت ارتباطی مؤثر در ارائه دانش محتوایی در تدریس‌ها) که نتایج این بخش با بخشی از نتایج فوٹ و همکاران (۲۰۱۹) مبنی بر شایستگی معلم (دانش محتوای آموزشی، اشتیاق تدریس و خودکارآمدی) رابطه مثبتی با علاقه دانش‌آموزان دارد و مدیریت مؤثر تعارضات در محیط یادگیری (انعطاف‌پذیری شناختی در ارتباطات با سایرین، تطبیق‌پذیری، توانایی در مدیریت جلسه مشاوره) شکل گرفت. با توجه به موارد فوق این‌گونه به نظر می‌رسد که دانشگاه فرهنگیان دارای ظرفیت‌های بسیار زیادی در بحث ایجاد صلاحیت‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای در دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات می‌باشد که با مدیریت صحیح پتانسیل‌ها، شناسایی فرصت‌ها و تهدیدات و استفاده بهینه از قوت‌ها و برطرف نمودن ضعف‌های موجود می‌توان زمینه‌ساز ایجاد صلاحیت‌ها و شایستگی‌های پایدار در دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دانشگاه فرهنگیان بود. تربیت معلمان الهیات باید فراتر از آموزش مفاهیم دینی صرف باشد و به سمت پرورش افرادی با توانایی تأثیرگذاری تربیتی، آگاهی اجتماعی و مهارت‌های آموزشی گسترده حرکت کند. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران آموزشی در دانشگاه فرهنگیان به بازنگری در محتوای درسی، شیوه‌های ارزیابی و سازوکارهای عملی کارورزی دانشجو معلمان توجه بیشتری داشته باشند تا بتوانند نسل جدیدی از معلمان الهیات را تربیت کنند که توانمند، مسئولیت‌پذیر و متعهد به ارزش‌های اسلامی و ملی باشند. در پایان با توجه به یافته‌های پژوهش، برای عمل به واکاوی صلاحیت‌های حرفه‌ای و شایستگی‌های معلمی دانشجو معلمان رشته آموزش الهیات دانشگاه فرهنگیان رهنمودهایی ارائه شده است. بهره‌برداری و بهینه‌سازی فضا، امکانات، تجهیزات موجود، و تبدیل آن به فضای مرکز توسعه آموزش دانشگاه فرهنگیان در هر پردیس با هدف ارتقا صلاحیت‌ها و شایستگی‌ها بر اساس نردبان صلاحیت‌ها و شایستگی‌های تعیین شده از ابتدای ورود به دانشگاه، استفاده از فناوری‌های جدید جهت افزایش کیفیت آموزشی، شایستگی‌های دانش محتوایی و پرورش صلاحیت‌های دانش عملی دانشجو معلمان، درآمدهای حاصل از فعالیت‌های هر مجموعه زیر نظر آموزش و پرورش جهت نگهداری و مجهز کردن فضا و امکاناتش به خود آن مجموعه برگشت داده شود، ایجاد و بهره‌برداری از قطب‌های شناسایی صلاحیت‌ها و شایستگی‌ها در مناطق مختلف کشور بر اساس ظرفیت‌ها و مزیت‌های رقابتی هر پردیس، به‌روز شدن شیوه‌های نوین آموزشی و پرورشی با استفاده از امکانات هوشمند و دستگاه‌های پیشرفته آموزش در دانشگاه، تقویت نقش انجمن‌های علمی در دانشگاه برای تقویت مهارت‌های ارتباطی و تخصصی دانشجو معلمان، تقویت قطب پژوهش دانشجو معلمان که در گذشته طرح استاد مشاور پژوهشی وجود داشت که اکنون برگزار نمی‌گردد، استفاده از ظرفیت کانون‌های فرهنگی تربیتی و... برای تقویت صلاحیت‌ها و شایستگی‌های دانشجو معلمان برآمده از تحقیق و پایگاه جامع صلاحیت و شایستگی دانشجو معلمان و اساتید و مدیریت این پایگاه در راستای رسیدن به اهداف توصیه می‌گردد.

مشارکت نویسندگان

میزان مشارکت نویسندگان در نگارش مقاله به طور یکسان بود.

تشکر و قدردانی

از کلیه مدرسان دانشگاهی و افراد نخبه‌ای که در طی فرایند پژوهش با ما همکاری کرده‌اند، کمال تقدیر و تشکر را دارم.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

منابع

- احمدی، افسانه. (۱۳۹۹). بررسی صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمي. مجله پژوهش‌های معاصر در علوم و تحقیقات، ۱۵(۲)، ۱-۱۰.
<https://jocrisar.ir/showpaper/569417>
- احمدی، آمنه و موسی‌پور، نعمت‌الله. (۱۳۹۶). طراحی کلان (معماری) برنامه درسی تربیت معلم (برنامه درسی ملی تربیت معلم جمهوری اسلامی ایران). تهران: انتشارات دانشگاه فرهنگیان. <https://cfu.ac.ir/fa/85375>
- افتخاری، حسن، افتخاری، احسان، و افتخاری، جلال. (۱۴۰۲). تحلیل تجربه زیسته دانشجویان دانشگاه باهنر کرمان درباره عوامل، زمینه‌ها و پیامدهای ارتداد و راه‌های برون‌رفت از آن. پژوهش‌های نوین دینی، ۳(۱)، ۱۷-۱. <https://doi.org/10.22034/nrr.2023.16446>
- بذرافشان مقدم، مجتبی، اقبالی‌زاده، سعیده، و کریمی، عصمت. (۱۴۰۰). بررسی شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان آموزش و پرورش. کنفرانس بین‌المللی مدیریت و صنعت. <https://sid.ir/paper/901674/fa>
- برنج‌فروش آذر، گیتی، ناظم، فتاح، و افکنه، صغری. (۱۴۰۱). واکاوی ابعاد و مؤلفه‌های صلاحیت حرفه‌ای معلمان با استفاده از منابع و اسناد معتبر علمی و نظر خبرگان. سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۶(۳)، ۱۴۰-۱۶۵. <https://sid.ir/paper/1115463/fa>
- جماعتی، رسول، مهدی‌زاده، امیرحسین، حکیم‌زاده، رضوان، عراقیه، علیرضا و فقیه آرام، بتول. (۱۴۰۱). ارائه الگوی برنامه درسی تلفیقی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان. مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، ۱۱(۱)، ۴۴۹-۴۷۶. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2423494.1401.11.1.18.0>
- خداامردی، ابوالفضل و مقصودی، مجتبی. (۱۳۹۹). ساخت و هنجاریابی پرسش‌نامه صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان زبان انگلیسی، مطالعات زبان و ترجمه، ۵۳(۱)، ۱۹۵-۱۶۷. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.22285202.1399.53.1.6.6>
- خروشی، پوران، نصر اصفهانی، احمدرضا، میرشاه جعفری، سیدابراهیم و موسی‌پور، نعمت‌الله. (۱۳۹۶). مدل مفهومی شایستگی‌های مورد انتظار از دانشجو معلمان در برنامه درسی دانشگاه فرهنگیان بر اساس دیدگاه صاحب‌نظران. مطالعات اندیشه‌گیری و ارزشیابی آموزشی، ۷(۱۸)، ۱۹۹-۱۶۹. https://jresearch.sanjesh.org/article_26972.html?lang=fa
- خنیفر، حسین، نادری بنی، ناهید، ابراهیمی، صلاح‌الدین، فیاضی، مرجان، و رحمتی، محمدحسین. (۱۳۹۸). شناسایی شایستگی مدیران مدارس جهت استفاده در کانون ارزیابی. مدیریت مدرسه، ۷(۱)، ۱۰۵-۱۲۵. <https://sid.ir/paper/379232/fa>
- خواجوی، سماء و امینی، پریناز. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر بهزیستی روان‌شناختی و کیفیت زندگی بر کاهش سکون زدگی شغلی در مشاوران، پنجمین کنفرانس بین‌المللی نوآوری و تحقیق در علوم تربیتی، مدیریت و روانشناسی، تهران. <https://civilica.com/doc/1042340>
- رجایی‌نیا، مهدی، کیانی، غلامرضا و اکبری، رامین. (۱۴۰۰). ارزیابی عملکرد صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجو معلمان زبان انگلیسی: مطالعه موردی دانشگاه فرهنگیان. پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی، ۱۱(۱)، ۲۶-۱۱. <https://doi.org/10.22059/jflr.2019.256999.503>
- رستمی، پیمان، ویسی، کوروش، غفوری، فرزاد و علی‌آبادی، سمیرا. (۱۳۹۹). طراحی الگوی شایستگی دانشجو معلمان تربیت‌بدنی دانشگاه فرهنگیان براساس نظریه داده بنیاد. مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، ۹(۲)، ۸۹-۶۳. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2423494.1399.9.2.3.3>
- رضایی، افشین، عزیزی، زینب و نمازیان دوست، احسان. (۱۴۰۱). آیا صلاحیت حرفه‌ای معلمان زبان انگلیسی ایرانی با عملکرد شغلی آن‌ها ارتباط معناداری دارد؟ اگر بله، چقدر و چگونه؟ زبان‌شناسی کاربردی و ادبیات کاربردی: پوشش‌ها و پیشرفت‌ها، ۱۱(۱)، ۳۴-۱۳. <https://doi.org/10.22049/jalda.2022.27481.1368>
- روشن قیاس چرمهینی، پروین، کیان، مرجان و گرامی‌پور، مسعود. (۱۳۹۷). ساخت و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی ابزار خودارزیابی صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان. مطالعات سیاست‌گذاری تربیت معلم، ۲(۱)، ۱۲۹-۱۵۷. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26457725.1397.2.1.5.9>
- قنبری، مهدی، نیک‌خواه، محمد و نیک‌بخت، بهار. (۱۳۹۶). آسیب‌شناسی کارورزی دانشگاه فرهنگیان: یک مطالعه آمیخته. نظریه و عمل در برنامه درسی، ۵(۱۰)، ۶۴-۳۳. https://www.jcspicsa.ir/article_191489.html?lang=fa
- کریمی، اکرم، مسعودی ندوشن، عصمت و سمیعی زفرقندی، مرتضی. (۱۴۰۱). شناسایی مؤلفه‌های جهانی توسعه حرفه‌ای معلمان

- به منظور ارائه الگوی مناسب. تعلیم و تربیت. ۳۸ (۱)، ۴۸-۲۷.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.10174133.1401.38.1.2.0>
 کمالی، ابوالفضل، تقی‌پور ظهیر، علی، شعبان‌نژاد خاص، رضا، قورچیان، نادرقلی و زمانی مقدم، افسانه. (۱۴۰۱). ارائه الگوی ارتقای درس‌پژوهی و بهبود آموزش و یادگیری در نظام‌های آموزشی کشور. <https://civilica.com/doc/1392662>
 محمد زمانی، راضیه و رهایی، علی. (۱۴۰۰). چگونه توانستیم توسعه حرفه‌ای معلمان را در دوران دنیاگیری بیماری کرونا ارتقا دهیم: اقدام‌پژوهی معلمان دبستان خیام شهرستان شهرضا. توسعه حرفه‌ای معلم، ۶ (۱)، ۱۰۷-۱۱۹.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.24765600.1400.6.1.6.9>
 مشفق‌آرانی، بهمن و بختیاری، ابوالفضل. (۱۳۹۹). نظری اجمالی به: سیر تحول کارورزی در تاریخ صد ساله تربیت معلم ایران، پنجمین همایش ملی تربیت معلم، تهران. <https://civilica.com/doc/1293269>
 نمازیان دوست، احسان، عزیزی، زینب و رضایی، افشین. (۱۴۰۰). بررسی رابطه بین شایستگی حرفه‌ای معلمان زبان انگلیسی ایرانی و رضایت شغلی: مطالعه ترکیبی، ۱۰ (۴)، ۸۵-۶۹.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.24763187.2021.10.4.5.5>
 Alake-Tuenter, E., Biemans, H. J. A., Tobi, H. and Mulder, M. (2013). Inquiry-based science teaching competence of primary school teachers: A Delphi study. *Teaching and Teacher Education*, 35, pp. 13-24. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2013.04.013>
 Altan, S., Lane, J. F., & Dottin, E. (2019). Using habits of mind, intelligent behaviors, and educational theories to create a conceptual framework for developing effective teaching dispositions. *Journal of Teacher Education*, 70(2), 169-183. DOI: <https://doi.org/10.1177/0022487117736024>
 Armstrong, M., & Taylor, S. (2023). *Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice: A Guide to the Theory and Practice of People Management*. Kogan Page Publishers. <https://www.amazon.com/Armstrongs-Handbook-Resource-Management-Practice/dp/0749498277>
 Creswell, J. W. (2014). *Educational Research: Planing Conducting and Evalating Quantitative and Qualitative Research* (4 the Edition). Upper saddie River, N J: Pearson Education, Inc. <https://www.amazon.com/Educational-Research-Conducting-Quantitative-Qualitative/dp/0131367390>
 De Oliveira Souza, L., Lopes, C. E. and De Oliveira Mendonca, L. (2014). Professional development of mathematics teachers implementing probabilistic simulations in elementary school classrooms. *Statistics Education Research Journal*, 13(2), 83-92. DOI: <http://dx.doi.org/10.52041/serj.v13i2.282>
 Diz-Otero, M., Portela-Pino, I., Domínguez-Lloria, S. and Pino-Juste, M. (2023), "Digital competence in secondary education teachers during the COVID-19-derived pandemic: comparative analysis", *Education + Training*, 65(2), 181-192. DOI: <https://doi.org/10.1108/ET-01-2022-0001>
 Fauth, B., Decristan, J., Decker, A-T., Buttner, G., Hardy, I, Klieme, E., & Kunter, M. (2019). The effects of teacher competence on student outcomes in elementary science education: The mediating role of teaching quality. *Teaching and Teacher Education*, 86, 82-92. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2019.102882>
 Gholami, K., Salehi Omran, E., Izadi, S. and Saffar Heidari, H. (2019). Developing a Standard Model of Teachers' Professional Competence on the Basis of Iran's high Level Documents. *Iranian journal of educational Sociology*, 2(2), 44-59. DOI: <http://dx.doi.org/10.29252/ijes.2.2.44>
 Hilel, A.; Ramírez-García, A. (2022). The Relationship between Professional Environmental Factors and Teacher Professional Development in Israeli Schools. *Educational sciences*, 12(4), 285-296. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci12040285>
 Hyun Yu, J., Luo, Y., Sun, Y. and Strobel, J. (2012). A Conceptual K-6 Teacher Competency Model for Teaching Engineering. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* (International Conference

- on Teaching and Learning in Higher Education (ICTLHE 2012) in conjunction with RCEE & RHED 2012), 56, pp. 243–252. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.09.651>
- Kaiser G, Blömeke S, Koenig J & et al. (2017). Professional competencies of (prospective) mathematics teachers— Cognitive versus situated approaches. *Educ Stud Math*, 94, 161–182. DOI: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10649-016-9713-8>
- Kaiser, G., & Konig, J. (2019). Competence Measurement in (Mathematics) Teacher Education and Beyond: Implications for Policy. *Higher Education Policy*, 32, 597-615. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41307-019-00139-z>
- Kartini, D., Kristiawan, M., & Fitria, H. (2020). The Influence of Principal's Leadership, Academic Supervision, and Professional Competence toward Teachers' Performance. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 20(1), 156-164. DOI: <http://dx.doi.org/10.52155/ijpsat.v20.1.1730>
- Klassen, R. M., & Kim, L. E. (2021). Teacher Selection: Evidence-Based Practices. Springer. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-76188-2>
- Litam SDA, Ausloos CD, Harrichand JJS. (2021). Stress and Resilience Among Professional Counselors During the COVID-19 Pandemic. *J Couns Dev*. 99(4), 384-395. DOI: <https://doi.org/10.1002%2Fjcad.12391>
- Mugarura, P., Ssempala, F., & Nachuha, S. (2022). Role of In-service teacher training as a tool for the student's performance in selected public secondary schools in Kisoro District. *International Journal of Educational Policy Research and Review*. Vol.9 (1), pp. 1-17. <https://www.semanticscholar.org/paper/Role-of-In-service-teacher-training-as-a-tool-for-Mugarura-Ssempala/cbcd6c31edd8f343ebadb05d1ad2e07b053bbd#citing-papers>
- Muhonen, H., Pakarinen, E., Lerkkanen, M.-K. (2023). Professional vision in the classroom: Teachers' knowledge-based reasoning explaining their visual focus of attention to students. *Teaching and Teacher Education*, 103907, 121. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103907>
- Mukhamadovna, T. M., Sharipovna, H. A., & Supkhonovna, H. N. (2020). The system of development of professional competence in future primary school teachers. *System*, 71(3), 1-24. <https://www.jcreview.com/admin/Uploads/Files/62486e14da45e6.19277523.pdf>
- Murkatik, K., Harapan, E., & Wardiah, D. (2020). The Influence of Professional and Pedagogic Competence on Teacher's Performance. *Journal of Social Work and Science Education*, 1(1), 58-69. DOI: <https://doi.org/10.52690/jswse.v1i1.10>
- Plantin Ewe, L. (2020), "Enhancing teachers' relational competence: a teacher lesson study", *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 9(3), 203-219. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJLLS-12-2019-0081>
- Resnawati, A., Kristiawan, M., & Sari, A. (2020). Swot Analysis of Teacher's Professional Competency. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 20(1), 17-25. DOI: <http://dx.doi.org/10.52155/ijpsat.v20.1.1704>
- Roncalli, S. and Byrne, M. (2016), "Relationships at work, burnout and job satisfaction: a study on Irish psychologists", *Mental Health Review Journal*, 21(1), 23-36. DOI: <https://doi.org/10.1108/MHRJ-01-2015-0002>
- Sandhya S & Sulphay MM. (2019). An assessment of contribution of employee engagement, psychological contract and psychological empowerment towards turnover intentions of IT employees. *International Journal of Environment, Employment*, 5(1), 22-31. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJEWE.2019.097186>
- Teo, P. (2018). Professionalising teaching: a corpus-based approach to the professional development of teachers in Singapore. *Cambridge Journal of Education*, 48(3), 279–300. DOI: <https://doi.org/10.1080/0305764X.2017.1324019>
- Thao, N.P., Kieu, T.K., Schrufer, G., Nguyen, N.-A., Nguyen, Y.T.H., Vien Thong, N., Hai Yen, N.T., Ha, T.T., Phuong, D.T.T., Duy Hai, T., Dieu Cuc, N. and Van Hanh, N. (2022), "Teachers' competencies in education for sustainable development in the context of Vietnam",

- International Journal of Sustainability in Higher Education*, 23(7), 1730-1748. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJSHE-08-2021-0349>
- University of Nebraska-Lincoln, Business & Finance Human Resources. (2018). The definition of competencies and their application at NU. Retrieved from. <https://hr.unl.edu/compensation/nuvalues/corecompetencies.shtml/>
- Uztosun, M. S. (2018). Professional competences to teach English at primary schools in Turkey: A Delphi study. *European Journal of Teacher Education*, 41(4), 549-565. DOI: <https://doi.org/10.1080/02619768.2018.1472569>
- Wu, D., Zhou, C., Li, Y. and Chen, M. (2022). Factors associated with teachers' competence to develop students' information literacy: A multilevel approach. *Computers & Education*, 176(3):104360. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104360>